

ОРГАНІЗАЦІЙНО-УПРАВЛІНСЬКІ ЗАХОДИ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПРОТИДІЇ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗОВАНИХ ЗЛОЧИННИХ ГРУП У СФЕРІ ЕКОНОМІКИ

Роман Володимирович РОЗУМЯК,

кандидат юридичних наук

<https://orcid.org/0000-0003-0859-3325>

Протидії діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки є складним та багатоаспектним процесом, який складається із низки елементів, серед яких особливе місце належить організаційно-управлінським. Термін «організація» має досить багато значень, загалом це слово походить від давньогрецького слова "органон", яке позначає знаряддя або інструмент. Від нього ж пішло поняття «орган», а потім, як похідні, «організм» і «організація». Організація з'явилася, або виросла, із людських потреб у кооперації зусиль для досягнення своїх особистих цілей у зв'язку з наявністю цілого ряду фізичних, біологічних, психологічних і соціальних обмежень. Поняття «організація», відмічає Ю. В. Мельник, широко вживається в багатьох науках і в практичній діяльності. Найчастіше воно означає: внутрішню упорядкованість, узгодженість взаємозалежних елементів цілого (системи); сукупність процесів або дій, що забезпечують досягнення цілей системи; об'єднання людей, спільна діяльність яких спрямована на реалізацію встановлених програм на основі певних правил і процедур [0, с.7]. Розділяючи позицію Г. В. Осовської та О. А. Осовського, Ю. В. Мельник зазначає, що Поняття «організація» відноситься до числа найбільш часто вживаних. Воно вживається щонайменше у трьох значеннях: організація як система; організація як стан; організація як процес. Організації як системі притаманні такі ознаки: цілісність; подільність. Організація як процес є проявом суспільної діяльності, що виникла на основі суспільного поділу праці. Організація процесу управління припускає розподіл і закріплення робіт по етапах, регламентування і нормування їхньої послідовності і термінів, встановлення міри дисциплінарних стягнень, введення обов'язкових вимог здійснення процесу управління. Організація процесу управління припускає встановлення: необхідної послідовності виконання різних його циклів, етапів, стадій і операцій, а також можливої і необхідної у певних умовах паралельності виконання різних робіт; тимчасових меж виконання робіт визначеного виду і їхнє групування за факторами інтенсифікації управління; чіткого порядку надходження необхідної і достатньої інформації для нормального і своєчасного здійснення кожного з етапів процесу управління і всіх його операцій; порядку участі різних ланок системи управління в етапах процесу управління; процедур процесу управління як обов'язкових операцій для визначеного виду робіт (операцій узгодження, обговорення, візування, затвердження, інформування й ін.) [0, с.8; 0]. Г.Л. Монастирський, аналізуючи поняття та сутність «організації», відмічає, що для розуміння цього явища слід застосувати системний підхід. Суть системного підходу в менеджменті полягає в уявленні про організацію як про систему. Система, за визначенням

багатьох авторів, — це сукупність взаємопов'язаних елементів. Характерною особливістю такої сукупності є те, що її властивості як системи не зводяться до простої суми властивостей вхідних елементів. Якість організації системи зазвичай виражається в ефекті синергії. Він виявляється в тому, що результат функціонування системи в цілому є вищим, аніж сума однойменних результатів окремих елементів, що складають сукупність [0, с.118]. Отже, термін організація завжди пов'язаний із таким явищем як система, залежно від контексту перший може позначати: певне системне утворення (організація як суб'єкт права, як цільове об'єднання людей чи держав); внутрішню структуру, будову певної системи; діяльність щодо упорядкування відповідних відносин, процесів з метою приведення їх у відповідну систему. Ю. С. Шемшученко, Є. Б. Кубко, В. П. Нагребельний наводять 6 ключових тлумачень поняття «організація», але всі вони в цілому можуть бути зведені до вище наведених трьох основних підходів до розуміння зазначеного поняття, а саме: організація як система, тобто певне утворення, об'єднання; організація як діяльність із приведення певного різноманіття елементів у єдине, упорядковане ціле; організація як досягнутий стан упорядкованості та цілісності [0].

Із наведеного видно, що організація нерозривно пов'язана із управлінням, адже з одного боку управління як таке є діяльністю з організації відповідних відносин і процесів, з метою надання їм певного спрямування, упорядкованого, системного вигляду, забезпечення їх контрольованості, керованості, прогнозованості та передбачуваності, а з іншого боку – будь-яка соціальна організована система в якості однієї із основоположних функцій передбачає управління. З цього приводу варто відмітити позицію Н.М. Мельтюхова, який зазначає, що управління функція організованих систем (біологічних, соціальних, технічних), яка забезпечує реалізацію мети і підтримку режиму діяльності, сталість і розвиток певних структурних елементів. Соціальне управління є властивістю будь-якого суспільства, що пов'язана з його системною природою, розподілом праці, необхідністю спілкування у процесі роботи і життя, обміном результатами матеріальної і духовної діяльності. Змістом соціального управління є процес цілеспрямованої діяльності з прийняття та реалізації рішень або виконання управлінських функцій з метою організації ефективної взаємодії об'єкта і суб'єкта в певній системі з урахуванням змін стану зовнішнього середовища [0, с.722-723].

Отже, враховуючи вище викладене, можемо говорити про те, що організаційно-управлінські заходи у змісті протидії діяльності організованих злочинних груп у сфері економіки мають на меті забезпечити системний характер цієї протидії через: створення відповідної організаційно-управлінської структури в середині механізму досліджуваної протидії; проведення відповідно кадрової політики; здійснення ресурсного забезпечення; планування; координацію, контроль та оцінювання тощо. Організаційні заходи дозволяють більш гнучко та детально підходити до процесу налаштування досліджуваної протидії та забезпечення її реалізації у межах відповідних правових засад.

Список використаних джерел:

1. Конспект лекцій до вивчення дисципліни «Теорія організації» для студентів напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент» / Укладач Ю.В. Мельник. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 44 с.
2. Осовська Г.В., Осовський О.А. Основи менеджменту / Навчальний посібник / К.: "Кондор", 2006. 664 с. URL: <http://www.info-library.com.ua/books-text-5412.html>
3. Монастирський Г.Л. Теорія організації: підручник. 2-е видання, доповнене й перероблене. Тернопіль: "Крок", 2019. 368 с.
4. Юридична енциклопедія: В 6 т. /Редкол.: Ю70 Ю. С. Шемшученко (голова редкол.) та ін. К.: «Укр. енцикл.», 1998. URL: <https://cycolp.com.ua/content/view/413/58/1/17/#42453>
5. Енциклопедичний словник з державного управління / уклад. : Ю. П. Сурмін, В. Д. Бакуменко, А. М. Михненко та ін. ; за ред. Ю. В. Ковбасюка, В. П. Трощинського, Ю. П. Сурміна. К. : НАДУ, 2010. 820 с